

**KİLİS ASKERLİK ŞUBESİ REİSİ SAKALLI AHZ-I ASKER
BİNBAŞISI MAHMUT BEY'İN BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI
(GAZZE CEPHESİ)'NA GİDEN ASKERLERE YAPTIĞI
KONUŞMA VE KİLİS ASKERLİK ŞUBESİ'NİN KİLİS KUVAY-I
MİLLİYESİNE KATKILARI**

Dr. Mustafa ŞAHİN*

Dr. Cemile ŞAHİN**

Özet

Birinci Dünya Savaşı, Osmanlı'nın her bir köşesi için kötü sonuçlar doğurduğu gibi Anadolu evlatları için tam bir kıyım olmuştur. Vatanın birçok köşesinden kınalı kuzular adeta ekin biçilir gibi biçilmişlerdir. Yeni evli, nişanlı ve sözlü kızlar ellerinde kınaları ile boynu bükük kalmışlardır.

Cepheye gitmek üzere sevk edilecek Mehmetçikler, ülkenin her yerinde Askerlik şubelerinin önlerinde sıra olmuşlardır. Hiçbir zorlamaya meydan vermeden vatan hizmeti için adeta yarış etmişlerdir.

Askerlik şubeleri, işte bu genç askerlerle kıt'alar arasında köprü görevi görmüşlerdir. Askere sevk olmak üzere, Askerlik şubelerine gelen gençlere, askerlikle ilgili ilk bilgiler ile sevk edilecekleri kıtalar ve harbin genel seyri, yapacakları görevler ile ilgili intibaklar, buralarda verilmiştir.

Kilis Askerlik Şubesi de bu görevini layıkıyla yerine getirmiş, Askerlik Şubesi Başkanları vatan evlatlarını ölüme gönderirken; onlara her türlü bilgiyi burada aktarmışlardır. Mehmetçik; bir emriyle ölüme gidecekleri komutanlarını ilk olarak askerlik şubelerinde tanıma fırsatı bulmuşlardır.

Askerlik Şubesi Başkanları, bu ulvi görevlerini ifa ederken, şube başkanlarının fedakâr eşleri de Mehmetçiğin anaları, eşleri ve nişanlıları ile askerlik şubesi başkanı arasında elçi görevi yapmışlardır.

Askerlikte devamlılık ve geleneklerin gereği olarak askerlik şubeleri görevlerini ifa etmeye devam etmekte; bu nöbet sürdükçe de Mehmetçik-kıtalar-aileler arasında köprü olmaya devam edeceklerdir.

Anahtar Kelimeler: Birinci Dünya Savaşı, Kilis, Askerlik Şubesi, Gazze Cephesi, İşgal.

---

* Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Dr., Per.Bnb., Kilis As.Ş.Bşk.İğİ, 79000 Kilis, msahin44m@yahoo.com

** Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Dr., MEB. Uzman Öğretmen, Kilis Mehmet Uluğ Can İlköğretim Okulu, 79000 Kilis, drcemilesahin@yahoo.com

**THE SPEECH GIVEN BY KILIS RECRUITING OFFICE CHIEF
MAJOR MAHMUT BEY (BEARDED) TO THE SOLDIERS ON THE
WAY TO GAZA FRONTIER IN THE WORLD WAR I AND THE
SUPPORT OF KILIS RECRUITING OFFICE TO KILIS NATIONAL
FORCES**

Abstract

The World War I, yielded devastating result for the Ottoman's which was seen in every corner of Anatolia. Motherland lost sons of soil fight for their motherland and had seen a worst massacre of history, when families have lost valuable lives of all youth, old children alike. War left behind nothing but the gloomy picture of war, leaving behind widows with small children on the mercy of no one.

Nonetheless during the aforementioned war, the nation displayed extremely high level of national character, morale and coruage under extremely difficult circumstances. Hundreds and thousands people volunteered themselves for war recruitment in competition with each other. Men were found queued up the Gates of recruiting offices all over the country.

At the recruiting offices, the officers served as a bridge between the recruits and actual fighting troops. Recruits were instructed sequisite level training about the war situation and duties they were expected to perform.

Like any other recruitment office, Kilis Recruitment Office did its best in training the recruits fort he war. Besides impartig battle oriented training, the recruits were also given the knowledge of their future future commanders on whose orders they would fight and die.

Recruit training was not only confined to battle harden or mission oriented training but chief of recruitment Office also gave due importance to the welfare of the troops. The wife of the chief helped the left behind families as an ambassador and acted like a biridge between the families and chief of recruitment office.

As a requirement of the military customs recruitment offices continue to perform these missions and as this duty continues , they will be the bidge between the units and their families.

Keywords: World War I, Kilis, Recruit Office, Gaza Frontier, Occupy.

Giriş

Askerlik şubelerinin gerek Birinci Dünya Savaşı'nda gerekse de Kurtuluş Savaşı'nda askeralma ve seferberlik uygulamalarında çok önemli işlemler yerine getirmişlerdir. Bu kapsamda Kilis Askerlik Şubesi de üzerine düşen görevleri yerine getirdiği gibi Kuvay-ı Milliye'ye gereken destek verilmiştir. Bu konulara ilişkin bir hatıra ve bu hatırayı destekleyen belgeden yola çıkılarak; Kilis Askerlik Şubesi'nin askeralma ve icra ettiği diğer diğer görevlere teferruatı ile bu çalışmada değinilmiştir.

Tanzimat'tan sonra mecburi askerliğin başlaması ile askeralma kanunları çıkarılmış, askerlik işlemlerinin yapılabilmesi için askerlik şubeleri açılmıştır¹.

Askerlik şubeleri, 25 Kasım 1886 tarihinden sonra kurulmaya başlanmıştır. İhtiyaca göre sayıları değişmekle birlikte; bütün vatan toprağı Ordular bölgelerine ayrılmış, ordu bölgeleri kolordu bölgelerine ayrılmıştır. Her kolordu bölgesi bir askeralma dairesi/bölgesi kabul edilmiştir. Askeralma dairesi/bölgesi başkanlıklarına bağlı; her kaza için Ahz-ı Asker Kalemi/Şubesi Riyaseti (Başkanlığı) açılmıştır².

Günümüzde askeralma bölgeleri ve askerlik şubelerinin sayıları ve yerleri ihtiyaca göre belirlenmekle birlikte, her kaza/ilçe için bir askerlik şubesi tüzel kişiliğinin varlığı kabul edilmiştir. Askerlik şubelerinin kendi ilçelerinde görevini sürdürmesine gerek görülüyorsa, tüzel kişiliğinin devam etmesi şartıyla bir başka askerlik şubesi çatısı altında görevinin sürdürülmesi esas alınmıştır³.

Kilis'in 1995 yılında il olması ile birlikte; Kilis Askerlik Şubesi Elbeyli, Musabeyli ve Polateli Askerlik şubelerini de bünyesine alarak, aynı binada dört askerlik şubesinin hukuki kimliği ile faaliyetlerini sürdürmektedir.

1. Birinci Dünya Savaşı Seferberliği ve Kilis'te Seferberlik Uygulaması

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat'tan sonra askeralmayı düzenleyen; 1846, 1870, 1886 ve 1914 tarihlerinde olmak üzere, dört kanun yürürlüğe girmiştir. Bunların birincisi olan 1846 tarihli Kura Kanununun 7'nci maddesi gereği "kazaların yer ve durumu göz önünde tutularak her kazada bir **askerlik şubesi** kurulmuştur. 29 Nisan 1330 (Miladi: 12 Mayıs 1914) tarihli Mükellefiyet-i Askeriye Kanun-u Muvakkati ile yeni askeralma kanunu yürürlüğe girmiş, daha sonra Birinci Dünya Savaşı'nın ihtiyaçları doğrultusunda seferberlik ilan edilmiştir⁴.

---

¹ Faruk Aydın, **Osmanlı Devleti'nde Tanzimat'tan Sonra Askeralma Kanunları (1839-1914)**, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yay., Ankara, 1994, s.11, 13, 50.

² Ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Şahin, Dr., **Hasan Tahsin Uzer'in Mülki İdareciliği ve Siyasetçiliği**, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum, 2010, s.9.

³ 18.06.1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu.

⁴ Aydın, **a.g.e.**, s.11, 13, 50.

Askeri Mükellefiyet Kanunu'nda değişiklik yapılarak Sultan V. Mehmed Reşad tarafından 14 Mayıs 1331'de (Miladi: 27 Mayıs 1915) bir irade (emir) yayınlayarak seferberliğin ilanına karar verilmiştir.

Seferberliğin ilanını müteakip Sultan V. Mehmed Reşad'ın iradesinden sonra Harbiye Nezareti de bir tebliğ yayınlayarak, 1314 (1896) doğumlarının (yani 19 yaşındakilerin) henüz askerlik hizmetine çağrılmamışları ile 1315 (1897) doğumlarının, bedenleri gelişmiş, harbe elverişli ve silah kullanmaya kabiliyetli olanlarından müsait bulunanların da kıtalara sevk edilmek üzere askerlik şubelerine teslim olmaları emredilmiştir. Ekseriyeti 15 ila 19 yaşında olan bu genç bahadırların cepheye katılımları anısına Anadolu'da yakılan meşhur "Hey Onbeşli Onbeşli" adlı türküde de söz konusu durum çok acı ve dramatik bir dille anlatılmıştır. Burada sözü edilen "15'liler" 1315 doğumlulardır. Yani 1 Haziran 1897 ile 22 Mayıs 1898 arasında doğan ve tam 18 yaşını doldurmuş olan gençlerdir⁵.

Kilis'te seferberlik ilanı haberi, 1915 Ramazan Bayramı'na birkaç gün kala öğrenilmiştir. Haberin duyulmasını müteakip bütün iş yerleri kapatılmıştır. Askerlik Şubesi önünde kalabalık kuyruklar oluşmuştur. Sevk evrakını alanlar yaya olarak birliklerine gönderilmektedir. Aradan uzun zaman geçmeden Askerlik Şubesi'ne şehitlerin künyeleri⁶ tek tek gelmeye başlayacaktır⁷.

Kilisli Şahmaranoğlu Mehmet de yukarıda anlatılan emsalleri gibi 1315 doğumludur⁸. Kemik yaşına göre askere alınır. Kilis Askerlik Şubesi Riyasetince iki defa askere yollanmış, en son sevk edildiği Adana'dan yaya olarak bir arkadaşı ile Kilis'e kadar yaya olarak kaçarlar. Yeniden yakalanır ve Kilis Askerlik Şubesi Reisi Sakallı Ahz-ı Asker Binbaşısı Mahmut Bey'in karşısına çıkarılır. Yeniden kaçacağını söyleyen Mehmet'e "seni öyle bir yere göndereyim de kaç" der ve bakaya kontenjanından 4'ncü Ordu'nun Gazze'de konuşlu 7'nci Kolordusu'na tertip edilir. Bu sırada Güney Cephesine giden "milis Mevlevi Taburu'na"⁹ teslim edilerek trenle Halep'e gönderilir.

---

⁵ Ömer Faruk Erol, **Hür Işık Gazetesi**, Manisa, 19 Nisan 2011.

⁶ Askeri teamüllere göre; şehit olanların iki adet olan künye levhalarından birisi alt ve üst dişleri arasına çenesine basınç yapılarak çakılır. İkincisi ise zinciri ile birlikte ailesine gönderilir. Künye levhalarında; adı-soyadı, kimlik nu.sı, kan grubu, memleketinin yanı sıra dini bilgisi (Müslüman ise M harfi) bulunur. Şehidin dininin gereklerine göre Askeri Şehit Cenaze Töreni düzenlenir.

⁷ Ahmet Barutçu, **Kilis'in Kurtuluşu Şafakta Savaşanlar**, Kent Ofset, Kilis, 2008, s.2.

⁸ MSB Arşiv Md.lüğünün 03.07.2006 Tarihli ve 3214-705-06 (3915) sayılı Künye Kayıt Belgesi. Belge Ek-1'de sunulmuştur.

⁹ Milis Fırkaları, Abdülhakim Arvasi, Seyyid Taha, Seyyid Hacı Baba Şeyh, Van ve Gevaş Müftüleri gibi din adamları tarafından kurulmuştur. Bektaşî ve **Mevleviler** de ayrı

Kilisli Mehmet gibi Halep'e Güney Cephesi'ne sevk edilen erata Mahmut Bey şu konuşmayı yapar: "Evlatlarım vatan sizden hizmet bekliyor. Canınızı dişinize takın ve şu İngiliz gâvuruna haddini bildirin. Geride bıraktıklarınız bize emanet, onları merak etmeyin. Türk Milletinin dini, ahlaki bütün varlığı siz vatan evlatlarına emanettir. Bu devlet bir bina ise siz sahip olmazsanız bu bina çökecektir ve milletimiz bu binanın enkazı altında kalacaktır. Vatanın savunmasında asker-sivil, büyük-küçük ayırımı olmaz. Sizlerin yaşları belki küçük olabilir, ama bizim gönlümüzde ve gözümüzde çok büyüksünüz. Haydi, evlatlarım; ölürseniz şehit, kalırsanız gazi olacaksınız. Ne mutlu sizlere bu değerli payelerin sahipleri olacaksınız. Hepinizin birer birer alınlarından öpüyorum. Gazanız mübarek olsun".

Mehmet, Gazze'de 7'nci Kolordu Karargâhı'nda Posta Eri olarak görevlendirilmiştir. Posta Mehmet'in bir eşeği vardır, bu eşeğe yüklenen iki sandıkla keçi (sıçan) yollarından cepheye evrak ve malzeme götürüp getirir. Subaylar Mehmet'i çok severler. Ancak savaş kaybedilir ve ricat başlar. Mehmet çok çeşitli ve tehlikeli yollardan tekrar Kilis'e gelir. Bu defa Kilis önce İngilizler daha sonra da Fransızlar tarafından işgal edilir. Mehmet bu defa Kuvayı Milliye'ye katılır. Omzuna mavzeri alarak Fransızlara karşı savaşır¹⁰.

2. Kilis Askerlik Şubesi'nin Kilis Kuvayı Milliyesi'ne Katkıları

Kilis, 6 Aralık 1918'de İngilizler tarafından bir yıl sonra 29 Ekim 1919'da da Fransızlar tarafından işgal edilmiştir. Doğuda Neşet Efendi Hanı'na, batıda liseye, güneyde Nakşibendî Tekkesi'ne, kuzeyde Karataş Tepesine, şehir içinde de Debboy ve Abdi Ağa Hanı'na yerleştiler. Kilis Askerlik Şubesini de basan Fransız askerleri, bütün belge ve defterleri yaktılar. Fransız Kumandanlığı, Kaymakamlığa bir nota vererek, Ermenilerin bulunduğu kışla ile Belediye Hanı, Askerlik Şubesi civarındaki bütün hanelerin tahliyesini istemiş ve tamamen tahliye edilen bu mahaldeki mevcut eşyayı da camilere nakletmişlerdir. Nakil sırasında eşyadan bir çoğu zâyi olmuştur¹¹. Fransız birliğindeki Ermeni

---

bir milis teşkilatı kurmuşlar, Erzincan ve Dersim'liler de mücahit alayı kurmuşlardır. Bunların kuruluşunda hep ön planda olan Teşkilat-ı Mahsusa'dır. Şahin, **a.g.e.**, s.94.

¹⁰ Bu hatırat, Gazze Cephesi'nde 7'nci Kor.K.ıgında Posta Neferliği yapan Kilisli Şahmaranoğlu Mehmet'in oğlu Hasan Şahmaranoğlu'ndan nakledilmiştir.

¹¹ Halil İbrahim İnce, **Mili Mücadele'de Kilis**, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep, 2004, s.61.

Taburu'nun Müslüman halkı kıskırtmalarından dolayı Cezayir Avcı Taburu ile değiştirilmiştir¹².

Bu dönemde yerel direnişi başlatmak isteyen vatansever subaylar Kilis ve Antep'te görünürde sabit bir göreve atanmak için talepte bulunmuşlardır. Bu şekilde Şahin Bey (Üsteğmen Mehmet Sait) Nizip Askerlik Şubesi Başkanlığına¹³ atanmış, fakat asli görevi Kilis ve Havalisi Kuvay-ı Milliyesi Kumandanlığı olmuştur. Kilis'te Kuvay-ı Milliye'yi teşkilatlandıran Şahin Bey'dir. Şahin Bey, Kilis yol güzergâhının emniyetini, yani Kilis üzerinden Antep'in Fransızlarca ikmalini engelleme görevini icra etmiştir¹⁴. Şahin Bey, karargâhını Kilis'in Acar köyünde kurmuş, Kilis-Antep yolundaki Elmalı Köprüsü üzerinde Fransızlarla savaşırken 29 Mart 1920'de şehit düşmüştür. Cenazesi 30 Mart 1920'de Kilis'e bağlı Mülk köyüne defnedilmiş, 15 yıl sonra Gaziantep'teki Şehitler Abidesi'ne, bilahare Elmalı Köprüsü civarındaki (Zeytinli köyü yanı) Şahin Bey Şehitliğine nakledilmiştir¹⁵.

Şahin Bey'in şahadeti sonrasında¹⁶ Kilis ve Havalisi Kuvay-ı Milliyesi Kumandanlığına tayin edilen Yüzbaşı Polat Bey¹⁷, Kilis Askerlik Şubesi Başkanlığına atanmayı istemiş, bu görev üzerinden milli direnişi yönetmeyi planlamıştır. Ancak kendisine bu kadronun münhal olmadığı cevabı verilmiştir. Sivas Kongresi'nden sonra Müdafa-i Hukuk Cemiyeti adını alan Cemiyet-i İslamiye tarafından Kilis'te Kuvay-ı Milliye teşkilatı kurulması kararlaştırılmış, bu bağlamda Polat Bey, Müdafa-i Hukuk Cemiyeti Başkanı Mustafa Kemal Paşa tarafından

---

¹² Barutçu, **a.g.e.**, s. 13.

¹³ Kilisli araştırmacı Hasan Şahmaranoğlu, Nizip'in 1926 yılında kaza olduğunu, dolayısıyla Askerlik Şubesi teşkilatının Nizip'te bu tarihten sonra kurulduğunu ifade etmiştir. Aslında Şahin Bey'in atandığı askerlik şubesi Birecik Askerlik Şubesi'dir. Hasan Şahmaranoğlu, **Kilis Kuva-yı Milliye Kumandanı Şahin Bey ve Gerçekler**, Kilis, 2009, s.3.

Muğla'dan gelen 5'inci Fırka'nın Birecik'e gelmesi ile Birecik Kuvay-ı Milliyesi Tabur'a dönüştürülmüş, Tabur Komutanlığına Kilis'li Yüzbaşı Salih Bey atanmıştır. Cemil Cahit Güzelbey, "Birecik Kurtuluş Savaşları ve İsmail Hakkı Bilgin", **Gaziantep Sabah Gazetesi**, 30 Ocak 1984.

¹⁴ Barutçu, **a.g.e.**, s. 19.

¹⁵ Şahmaranoğlu, **a.g.e.**, s. 6,7.

¹⁶ Bu atama Şahin Bey'in şahadeti öncesinde de yapılmış olabilir.

¹⁷ Yüzbaşı Kamil Polat 1889'da Niksar'da doğmuştur. Anadolu ve Rumeli Müdafa-i Hukuk Cemiyeti Başkanı Mustafa Kemal Paşa tarafından Kilis ve Havalisi Kuvay-ı Milliyesi Kumandanı olarak tayin edilmiştir. Yüzbaşı Kamil Bey, Milli Mücadele'de "Polat" mahlasını kullanmıştır. Kahramanlıklarından dolayı Kilisliler tarafından "Polat Paşa" diye anılmıştır. Soyadı kanunundan sonra "Polat" soyadını almıştır. Barutçu, **a.g.e.**, s. 13.

Kilis'in 1995 yılında il olması ile birlikte yeni teşkil edilen bir ilçesine Polat Bey'in hatırasına hürmeten "Polateli" adı verilmiştir.

doğrudan Kilis ve Havalisi Kuvay-ı Milliye Kumandanlığına tayin edilmiştir¹⁸.

Polat Bey; bu atamayı müteakip yerel kaynakları değerlendirmek üzere bir çalışma başlatmıştır. Yüzbaşı Polat Bey; Nisan 1920'de Karnebi¹⁹ Karargâhı'ndan Maraş Havalisi Kuvay-ı Milliye Kumandanı Nusret Bey'e çektiği 3 nu.lı telgrafta ; "Kilis Askerlik Şubesi'nden 33 ihtiyat zabiti (subayı)nin²⁰ kayıtlı olduğunun rapor edildiği" bildirilmiştir²¹.

Heyet-i Temsiliye kararıyla Askerlik Şubelerine, milli mücadeleye katılmak üzere her kaza için bir piyade taburu kurma emri verilmiştir. Bu taburların komutanları Askerlik Şubesi Başkanı olacak, bölük komutanları ise Askerlik Şubesi emrindeki subaylardan ve ihtiyat zabitlerinden oluşacaktır. Bu esasa göre cami veya mescidi olan her köy ve mahalle bir piyade takımı olarak sayılarak bu takımın idaresi, mescidin imamı ve müezzini veya köyün hocası gibi din adamları tarafından yürütülecektir. Sayısı fazla olacak takımlara komutan tedariki mümkün olmazsa terhis edilmiş kudretli çavuş veya başçavuşlardan faydalanılacaktır. Silah ve mühimmat Cami ve mescitlere veya buraya yakın ve gizli yerlere veyahut da kontrol altında olmayan askerlik şubesi depolarına gizlenmiştir. Taburları oluşturmak üzere, yeterli sayıda gönüllü toplanamazsa askerlik şube başkanlıklarının emri ile bu köy ve kasabalardaki millî ordu takımları gizli bir suretle silâh altına alınabilmesi yetkisi verilmiştir. Heyet-i Temsiliye'nin verdiği direktiflere göre, Müdafaa-i Hukuk teşkilâtı, işgal altında bulunmayan yerlerde serbest yapılacak, işgal altındaki yerlerde ise Cemiyet-i İslâmiye teşkilâtı namı ile ve gizli surette yapılacaktır. Askerlik Şubesi Başkanı, bulunduğu kazanın Müdafaa-i Hukuk cemiyetinin çalışmalarını takip edecek ve idareye yardımda bulunacaktır. Askerlik Şubesinde görevli subaylar, muayene bahanesi ile şube dairelerinde millî bir orduyu oluşturacak erlerin ve silahların mevcudunu tespit edecektir. Her yerde, Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin öncülüğünde, mahallin ileri gelenlerinin şahsî yardımı ve askerlik şubelerinin nezaretinde olarak, millî taburlar hazırlanacak, asker ve silah mevcudu ile ihtiyaç derecesi tespit edilip 3'üncü Kolordu'ya bildirilecektir. Bu taburun idare ve işleri kendi mahallerince sağlanacaktır. Kilis'te de bu maksatla bir tabur

¹⁸ Barutçu, a.g.e., s. 13.

¹⁹ Karnebi köyü Kilis'in merkezine bağlıdır ve yeni Duruca köyüdür.

²⁰ Maalesef bu subaylardan sadece üçünün Kuvay-ı Milliye'ye katıldığı, Polat Bey'in mesajından anlaşılmaktadır.

²¹ Barutçu, a.g.e., ss. 82-83.; İnce, a.g.e., s. 113.

oluşturulmuş, taburun komutanlığını da Kilis Askerlik Şubesi Başkanı yapmıştır. Milli taburun teşkil edildiği, Kilis'in müdafaasından sorumlu bulunan Sivas'ta konuşlu 3'üncü Kolordu Komutanlığına bildirilmiştir²².

Bu arada Kilis Askerlik Şubesi²³ Başkanlığı görevinde yukarıda sözü edilen sakallı Ahzı Asker Binbaşısı Mahmut Bey bulunmaktadır²⁴. Kilis'in işgali sonrası Fransız Karargâhı'ndan Albay Molterya, Kilis Askerlik Şubesi'ni işgal ederek tüm defter ve evrakı Halep'e göndermek üzere kamyonlara yüklemişlerdir. Kilis'in Ermeni ve Rumlarından oluşan muhafızlar, Katma yolunda Kilis Kuvay-ı Milliyesi'nin taarruzu sonucu durdurulabilmiştir. Askerlik Şubesinden gasp edilen evrak kurtarılarak Kilis Kaymakamlığı'nın da taşındığı²⁵ Cengin köyündeki Kuvay-ı Milliye Karargâhı'na götürülmüştür²⁶.

Bu durum karşısında çılgına dönen Fransız işgal kuvvetleri, Askerlik Şubesi'ndeki diğer kayıtları ve evrakı ateşe vermişlerdir. Bunun üzerine Askerlik Şubesi Başkanı Binbaşı Mahmut Bey, Belan köyüne giderek Ahmet Ruto'nun birliğine katılmıştır. Kendisine, Kürt Dağı²⁷ Kuvay-ı Milliye Kumandanlığı görevi verilmiştir²⁸.

Kilis Askerlik Şubesi Başkanı Binbaşı Mahmut Bey, 27 Mart 1921 tarihinde Kilis Havalı Kumandanlığı görevine getirilmiş ve ayrıca Kilis Kaymakamı Cemal Beyin rahatsızlığı sebebiyle Kaymakamlığa da vekâlet etmesi de istenmiştir. Ancak 29 Ekim 1921'de Mahmut Bey Kilis ve Havâlisi Kumandanlığı görevinden alınmış yerine Süvari Yüzbaşı Halim Bey tayin edilmiştir²⁹.

Sonuç

Vatan emanetine tevdi edilen fedakâr evlatları sayesinde kurtarılmış, “vatan” olabilmiştir. Vatan evlatları bu görevlerini yaparken her türlü tedbiri almışlar, her türlü kaynağı kullanmayı vazife

---

²² İnce, **a.g.e.**, ss. 77-78.

²³ Kilis Askerlik Şubesi tarihçesine göre; Kilis As.Ş.Bşk.lığı 1801 yılında kurulmuştur. O dönemde Cumhuriyet Meydanı karşısında yer alan eski Hükümet Binası ve Adliye'nin yanında yer alan bir yolcu hanında hizmet vermektedir. Söz konusu yolcu hanı yıkılmış, günümüzde hanın izleri yok olmuştur.

²⁴ Binbaşı Mahmut Bey, Soyadı Kanunundan sonra “Bener” soyadını almıştır. İbrahim Beşe, **İşgalden Kurtuluşa Kilis**, Başak Matbaası, Ankara, 2009, s. 157.

²⁵ İnce, **a.g.e.**, ss. 117-118.

²⁶ Barutçu, **a.g.e.**, s. 39.

²⁷ Kürt Dağı, Kilis'te bulunmaktadır.

²⁸ Barutçu, **a.g.e.**, s. 74.

²⁹ İnce, **a.g.e.**, s.173-174.

edinmişlerdir. Kutsal vatanın düşman işgalinden kurtarılmasında, rütbe, makam, yaş, cinsiyet ve zenginlik farkı gözetmemiştir. Her bir fert kendi seviyesinde, kutsal vatana hizmeti bir borç bilmiştir.

Vatan yolunda hizmet eden fedakâr evlatlarının yanı sıra kurumlar ve kuruluşlar ile onların idarecileri de bu yolda üzerine düşeni yapmaktan geri durmamışlardır. Günümüz ölçüleri ile çok pasif bir konumda değerlendirilebilecek askerlik şubeleri de kendilerinden beklenin fevkinde görev ifa etmişlerdir. Düşmanla mücadelede askerlik şubelerinin değerli komutanları, tanımlanmış görevlerini bir yana bırakarak görünen güçlerinin çok üzerinde işler yaparak vatani bizlere yurt yapmışlardır.

KAYNAKÇA

1.Arşiv Belgesi

MSB Arşiv Md.lüğünün 03.07.2006 Tarihli ve 3214-705-06 (3915) sayılı Künye Kayıt Belgesi.

2. Diğer Kaynaklar

AYIN, Faruk, **Osmanlı Devleti'nde Tanzimat'tan Sonra Askeralma Kanunları (1839-1914)**, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yay., Ankara, 1994.

BARUTÇU, Ahmet, **Kilis'in Kurtuluşu Şafakta Savaşanlar**, Kent Ofset, Kilis, 2008.

BEŞE, İbrahim, **İşgalden Kurtuluşa Kilis**, Başak Matbaası, Ankara, 2009.

EROL, Ömer Faruk, **Hür Işık Gazetesi**, Manisa, 19 Nisan 2011.

GÜZELBEY, Cemil Cahit, "Birecik Kurtuluş Savaşları ve İsmail Hakkı Bilgin", **Gaziantep Sabah Gazetesi**, 30 Ocak 1984.

İNCE, Halil İbrahim, **Mili Mücadele'de Kilis**, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep, 2004.

ŞAHİN, Mustafa, Dr., **Hasan Tahsin Uzer'in Mülki İdareciliği ve Siyasetçiliği**, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum, 2010.

ŞAHMARANOĞLU, Hasan, **Kilis Kuva-yı Milliye Kumandanı Şahin Bey ve Gerçekler**, Kilis, 2009.

Kilis Askerlik Şubesi Tarihçesi.

18.06.1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu.

**EK-1 Kilisli Şahmaranoğlu Mehmet'in Askerlik Safahatını Gösterir
Belge**

KÜNYE KAYIT BELGESİ

Askerlik Şubesi : Kilis
Defterin Adı : İhtiyat
Defter No : 805
Sayfa No : 24
Sıra No : 2072
Adı : Mehmet
Baba Adı : Hasan
Vilayeti : G.Antep
Mahallesi : Seyhabdullah
Hane No : 57/2
Doğum Tarihi : 1315

- Hizmeti tam veya maksure olduğu : Hizmeti Tam
- Birliği : Kolordu 7
- Tarihi Duhulu : ---
- Tarihi Terhisi : ---
- Rütbesi : Nefer
- Silahlı veya Silahsız Hizmette mi İstihdam Olduğu : Silahlı

YOKLAMALARI

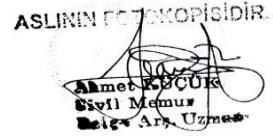
- Mevcut 8-7-1934 ile 4-4-1941 tarihleri arası yoklaması yapılmıştır.

Bu künye kayıt belgesi "İhtiyat Defteri" kayıtlarına göre düzenlenmiştir. Yukarıda kimliği yazılı şahsın bunlardan başka kaydına rastlanmamıştır. 03/07/2006

Abdullah KEMANECI
Svl.Me.
Belge Arş.Uzm.

Ahmet KÜÇÜK
Svl.Me.
Belge Arş.Uzm

D N A Y
03/07/2006
Mv Kemal SAĞCI
Personel Albay
MSB.Arşiv Müdürü

ASLININ FOTO KOPİSİDİR.

Ahmet KÜÇÜK
Sivil Memur
Belge Arş. Uzmanı